

ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΥΡΓΟΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ

Η νήσος Εύβοια καταλήφθηκε το 1205 από το Φλαμανδό σταυροφόρο Ζακ Ντ' Αβένζ, που έχτισε φρούριο στη μέση του Ευρίπου και εγκατέστησε σε αυτό φρουρά.

Λίγο καιρό μετά, ο Ντ' Αβένζ λάβαινε μέρος με τους άλλους Φράγκους στην κατάκτηση της Πελοποννήσου...

Ο Λομβαρδός τότε βασιλιάς της Θεσσαλονίκης, στην επικράτεια της οποίας είχε υπαχθεί η Εύβοια, παραχώρησε το νησί σε τρεις Λομβαρδούς ευπατρίδες από την Ιταλική πόλη Βερόνα. Από τους τρεις αυτούς που ονομάστηκαν τριτημόριοι, ο μιν Πεγοράρος Ντεϊ Πεγοράρι έλαβε τη βόρειο Εύβοια, ο Γυβέρτος το μέσο του νησιού και ο Ροβανός Δαλεκατσέρι τη νότιο Εύβοια.

Οι νέοι κύριοι του νησιού φρόντισαν να οχυρώσουν την πλούσια κτίση τους για να διαιωνίσουν την παραμονή τους εκεί, καθώς και να εξασφαλίσουν τις γαίες που απέκτησαν με το σπαθί.

Για το λόγο αυτό κατασκεύασαν ψηλούς ορθογώνιους πύργους σε διάφορες τοποθεσίες της Εύβοιας, κατάλληλους για την άμυνά τους και την υπεράσπιση των τοποθεσιών πάνω στις οποίες δεσπόζουν. Πολλοί από αυτούς τους πύργους στέκουν ακόμα όρθιοι, μάρτυρες της πολυτάραχης μεσαιωνικής ιστορίας του νησιού.

Αξίζει να παρατηρήσουμε ότι οι πύργοι της Εύβοιας ανήκουν σε μια κατηγορία αμυντικών οικοδομημάτων, η οποία αναπτύχθηκε κατά τον 11^ο αιώνα και ήταν πολύ διαδεδομένη στη μεσαιωνική Ευρώπη.

Δείγματα αυτής της αρχιτεκτονικής είναι διάσπαρτα σε ολόκληρη τη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη. Πύργοι της ίδιας εποχής με τους Ευβοϊκούς, με είσοδο πάνω από την επιφάνεια του εδάφους, συναντώνται σε τόπους πολύ μακρινούς από την Εύβοια, όπως η Ιρλανδία και η Σκωτία, πράγμα που μαρτυρά την ενότητα της Ευρωπαϊκής Ιστορίας

Οι πύργοι είχαν τον εξής βασικό προορισμό:

Σε αυτούς έβρισκαν καταφύγιο οι ντόπιοι σε περίπτωση ληστρικών, πειρατικών ή άλλων εχθρικών επιδρομών. Οι φρουροί των πύργων αγνάντευαν το ορίζοντα και αμέσως ειδοποιούσαν τους κατοίκους για τον κίνδυνο, ώστε να προφτάσουν να κλειστούν στους πύργους και τα κάστρα ή να βρουν καταφύγιο μέσα στα πυκνά δάση και τα βουνά, αποφεύγοντας κατ' αυτό τον τρόπο το θάνατο ή την αιχμαλωσία.

Σήμερα υπάρχουν πάνω από 55 πύργοι σε όλη την έκταση του νησιού, οι περισσότεροι χτισμένοι μέσα ή κοντά σε οικισμούς σε άμεση επαφή με εύφορες πεδιάδες.

Πύργος Βασιλικού

Ο μεσαιωνικός πύργος του Βασιλικού σώζεται ακέραιος στο ΒΔ τμήμα του ομώνυμου οικισμού, σε στρατηγική θέση κοντά στις όχθες του ποταμού Λήλα. Πρόκειται για ένα ογκώδες, τετράγωνης κάτοψης κτίσμα, τυπικό δείγμα της αμυντικής αρχιτεκτονικής στην Εύβοια κατά την περίοδο της Λατινοκρατίας.

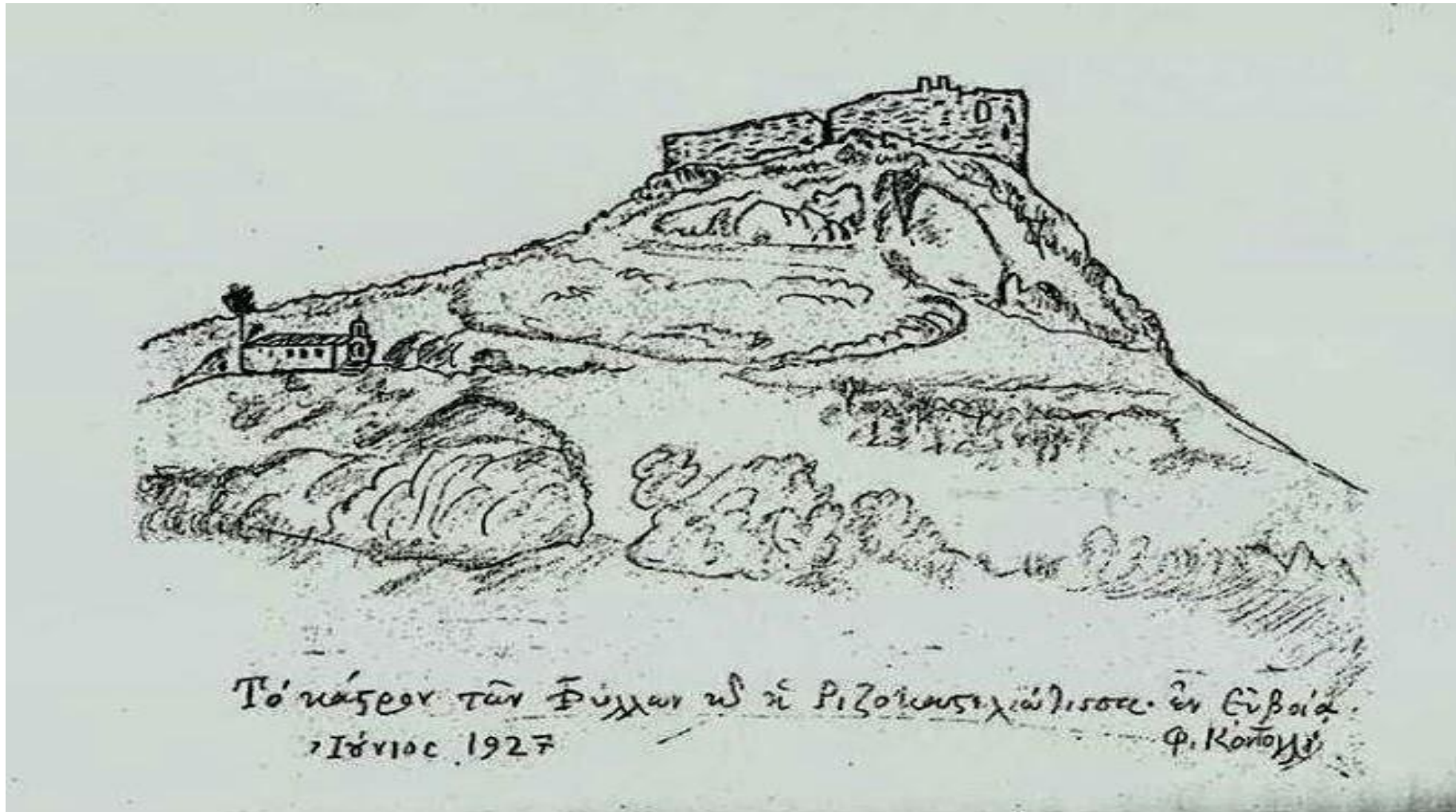

Ο πύργος λειτουργούσε ως έδρα του φεουδάρχη και αποτελούσε το οικονομικό κέντρο μιας ευρύτερης περιοχής, όπου οι υποτελείς του καλλιεργούν τη γη, διαβιώνοντας σε χωριά. Εσωτερικά διαρθρώνεται σε τρία επίπεδα : αποθηκευτικός χώρος στο ισόγειο και χώροι διαμονής στον πρώτο και δεύτερο όροφο, όπου διατηρούνται το τζάκι, προσκυνητάρι με τοιχογραφία της Παναγίας Βρεφοκρατούσας και αποχωρητήριο-καταχύστρα. Ο πύργος στέφεται με επάλξεις με διχαλωτή απόληξη.

Η είσοδος βρίσκεται υπερυψωμένη στο επίπεδο του πρώτου ορόφου και η πρόσβαση στον πύργο γινόταν με ξύλινες κλίμακες.

Κάστρο (Καστέλι) των Φύλλων

ΣΗΜΕΡΑ

archontoula

Στο απόκρημνο ύψωμα πάνω από τον οικισμό Φύλλα, δεσπόζει το κάστρο, ορμητήριο του θρυλικού βυζαντινού ιππότη Λικάριου, κατά τις επιδρομές του εναντίον των Λατίνων φεουδαρχών της περιοχής τον 13^ο αιώνα.

Κτισμένο σε στρατηγική θέση εποπτεύει μέρος της κεντρικής Εύβοιας και ελέγχει την εύφορη κοιλάδα του ποταμού Λήλα. Σώζεται η βόρεια και δυτική πλευρά της οχύρωσης, σε ορισμένα σημεία μέχρι το ύψος των επάλξεων. Στο εσωτερικό διατηρούνται τα υπολείμματα ενός διώροφου κτηρίου και άλλων βοηθητικών χώρων καθώς και δεξαμενής για τη συλλογή του βρόχινου νερού.

Δύο Πύργοι

Οι δύο μεσαιωνικοί πύργοι στην περιοχή του Μύτικα στο Ληλάντιο πεδίο. Σύμφωνα με τις αποχρώσεις ενδείξεις, πρέπει να ανεγέρθηκαν από τον Έλληνα άρχοντα Μαρκολίνο Αγαπητό περί το 1420.

Βρίσκονται στην καρδιά του Ληλαντίου πεδίου, πάνω σε ένα βραχώδες, αλλά ομαλό ύψωμα με δύο κορυφές, από τη βάση του οποίου περνά ο Λήλας ποταμός και σώζονται σε αρκετά καλή κατάσταση.

Οι δύο αυτοί πύργοι είχαν ως αποστολή, εκτός των άλλων, να ελέγχουν και να ασφαλίζουν τα νερά του ποταμού για την καλύτερη ύδρευση της [Χαλκίδας](#) και το πότισμα του πλούσιου κάμπου.

Οι πηγές αναφέρουν ότι το 1429 σε έναν από τους δύο πύργους πιθανότατα κατοικούσε ο ποταμάρχης, δηλαδή, ένας Βενετός αξιωματούχος που επιτηρούσε τη ροή του ποταμού, την άρδευση των αγρών και την συντήρηση του θαυμαστού υδροδοτικού συστήματος της Χαλκίδας.

Ο πρώτος από ανατολικά πύργος είναι τετράγωνος, έχει πλάτος 6,10 μ. και άλλο τόσο μήκος. Η είσοδος του πύργου βρίσκεται σε ύψος 6 μ. από την επιφάνεια του εδάφους. Το πιο χαρακτηριστικό στοιχείο του πύργου αυτού, ο οποίος χρονολογείται από τον 15^ο αιώνα, είναι τα τέσσερα κυκλικά ανοίγματα στο ψηλότερο τμήμα του, που δίνουν την εντύπωση ότι ο πύργος έφερε δίσκους ρολογιών και στις τέσσερις πλευρές του. Σε αυτή την περίπτωση, ο πύργος του Ληλάντιου πεδίου πρέπει να θεωρηθεί ως ο παλαιότερος πύργος ρολογιού στην Ελλάδα, ίσως και σε ολόκληρη τη Βαλκανική Χερσόνησο.

Ο άλλος πύργος έχει μήκος 7,5 μ. και 7 μ. πλάτος. Οι θυρίδες για τα ελαφρά όπλα που βρίσκονται στο κατώτερο τμήμα της τοιχοποιίας του, καθώς και οι επάλξεις σχήματος M, υποδηλώνουν τον πολεμικό χαρακτήρα του οικοδομήματος.

Και οι δύο πύργοι είναι κατασκευασμένοι με αργούς (ακατέργαστους) λίθους, τοποθετημένους όμως με πολλή επιμέλεια και συγκολλημένους με ασβεστοκονίαμα.

Σε πολλά σημεία της αργολιθοδομής έχουν τοποθετηθεί κομμάτια από οπτόπλινθους για μεγαλύτερη αντοχή και στερεότητα.

Πύργος Πολιτικών

Στα Βυζαντινά χρόνια

Το όνομα "Πολιτικά" παραδίδεται ήδη από τα βυζαντινά χρόνια και πιθανόν δηλώνει εγκατάσταση ή σχέση Κωνσταντινουπολιτών με την περιοχή.

Στην εποχή των Φράγκων

Η συνέχεια της ζωής κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας μαρτυρείται από την οικοδόμηση του πύργου στο κέντρο των Πολιτικών.

Ο πύργος πριν την ανακατασκευή

Ο Πύργος πέρα από κατοικία του φεουδάρχη και έκφραση της εξουσίας του, είναι τόπος συγκέντρωσης των υποτελών και αποθήκη για την αγροτική παραγωγή από τα κτήματά του. Σε περίπτωση κινδύνου είναι απόρθητος. Σε ειρηνικές εποχές διασφαλίζει τον σεβασμό και την υποταγή των κατοίκων της περιοχής.

Πριν την αποκατάσταση

Ο Πύργος των Πολιτικών με την πάροδο των αιώνων είχε καταστεί ένα άδειο και φθαρμένο κέλυφος που κινδύνευε με κατάρρευση απειλώντας την ασφάλεια των περιοίκων.

Σήμερα αποτελεί επισκέψιμο μνημείο έπειτα από τις εργασίες αποκατάστασης που πραγματοποιήθηκαν από την 23^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κατά το διάστημα 2011-2014 στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ)

Κατοικία του φεουδάρχη -
Δυναμάρι του Μεσαίωνα

Μορφή και λειτουργία

Ο μεσαιωνικός Πύργος των Πολιτικών στο κέντρο του σύγχρονου οικισμού σώζεται σχεδόν ακέραιος σε ύψος 18,50 μέτρα. Πρόκειται για ένα τετράωροφο κτίσμα με τετράγωνη κάτοψη (6 X 6 μέτρα). Εξωτερικά, παρουσιάζεται ως στιβαρή κατασκευή, με λιτές όψεις και λιγοστά ανοίγματα. Εσωτερικά διαρθρώνεται σε 4 ορόφους που επικοινωνούν με ξύλινες σκάλες.

Η σημερινή είσοδος στο ισόγειο ανοίχτηκε σε μεταγενέστερη εποχή το 1973.

Το ισόγειο μαζί με τον πρώτο όροφο είναι χώροι τυφλοί και αρχικά προσβάσιμοι μόνο από το εσωτερικό. Η επιμελημένη κύρια είσοδος του πύργου, στην οποία έφθανε κανείς από εξωτερική ανασυρόμενη ξύλινη σκάλα ανοίγεται στον δεύτερο όροφο. Οι τοξοθυρίδες στους τοίχους του υπογραμμίζουν τον οχυρό του χαρακτήρα.

Ο κατεξοχήν χώρος διαμονής διαμορφώνεται στον τρίτο όροφο με μεγάλα παράθυρα, τζάκι και αποχωρητήριο. Τέλος, από το δώμα με τις επάλξεις οι κάτοικοι του πύργου είχαν την δυνατότητα να εποπτεύουν όλη την γύρω περιοχή των πολιτικών και την εύφορη κοιλάδα των Ψαχνών και της Καστέλας.

Γύρω από τον πύργο δημιουργείται ένας οικιστικός πυρήνας όπου συγκεντρώνονται τεχνίτες, αγρότες, δουλοπάροικοι και μικρέμποροι, όλοι όσοι υπηρετούν τον φεουδάρχη.

Μια ξεχωριστή μέρα στον Πύργο των Πολιτικών

Μέρα γιορτινή ξημέρωσε στον Πύργο των Πολιτικών. Ο γιος του άρχοντα του πύργου Γουλιέλμο Ντάλλε Κάρτσερι, μακρινός συγγενής του τριτημόριου του Νεγκροπόντε θα γινόταν ιππότης με όλες τις τιμές. Από μέρες είχαν αρχίσει οι προετοιμασίες και στέλνονταν οι μαντατοφόροι για το κάλεσμα.

Οι καλεσμένοι πολλοί
και εκλεκτοί: Γενοβέζοι
έμποροι, βαρόνοι,
πριγκίπισσες, ιππότες,
Βενετοί άρχοντες.

Οι φρουροί του πύργου από
νωρίς είχαν πιάσει θέση στις
επάλξεις του πύργου ώστε
να ελέγχουν όλη τη περιοχή
αλλά και τους
προσκεκλημένους που
κατέφθαναν για το μεγάλο
γεγονός.

Το χρίσμα θα το έδινε ο
Πάντρε Ραιμόντο στη
Λατινική εκκλησία Santa
Maria de la Poltica λίγο έξω
από τα Πολιτικά.

Ο Γκουλιέλμο είχε ξυπνήσει το πρωί με περίεργη διάθεση και γεμάτος αγωνία.

Άραγε θα έφταναν στην ώρα τους η πανοπλία και τα όπλα του.

Τα είχαν παραγγείλει ειδικά για αυτόν στην Βενετία στους πιο ξακουστούς μεταλλουργούς...

Συνεχίστε εσείς την ιστορία...

Αν δεν μπορείτε να πάτε επί τόπου στον Πύργο των Πολιτικών για να διαβάσετε τη συνέχεια της ιστορίας, δείτε τη εδώ:

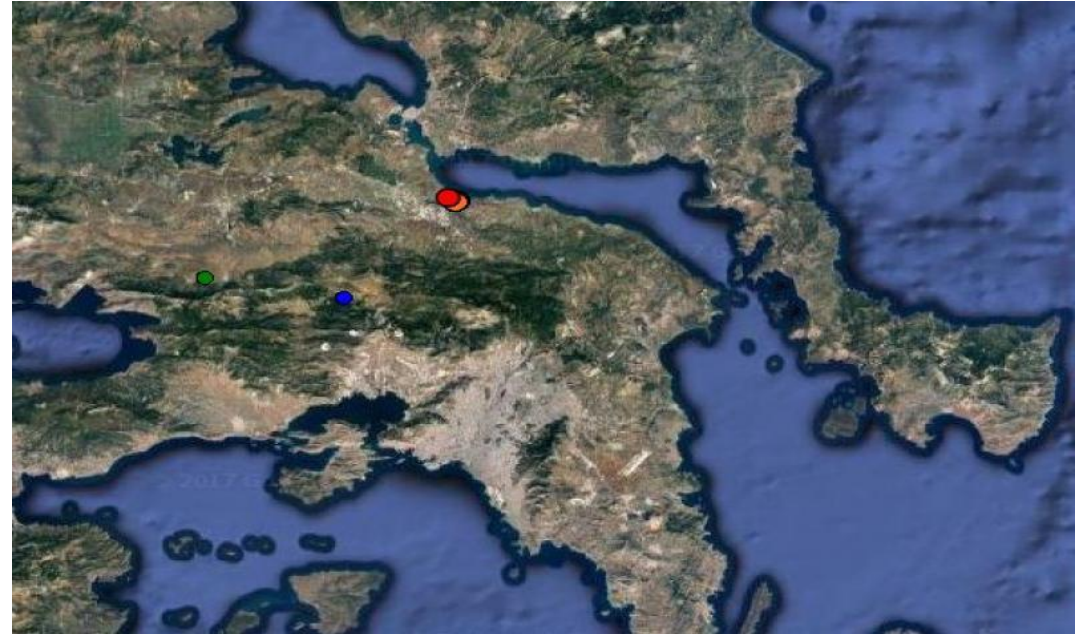
Όταν το ρολόι σήμανε 7 το βράδυ και είχαν φτάσει όλοι οι καλεσμένοι με τις ακολουθίες τους άρχισε η τελετή. Ξαφνικά καθώς πλησίαζε στην αγία τράπεζα ο Γκουλιέλμο για να πάρει το χρίσμα του ιππότη, μέγας σεισμός συνταράζει τη γη που όμοιό του δεν είχαν ξαναζήσει στην περιοχή. Όλοι τότε φοβήθηκαν και μουρμούριζαν.

- Τι κακό σημάδι αυτό για τον ιππότη!

Ο Πάντρε Ραιμόντο όμως φώναξε:

- Θαύμα! Θαύμα! θέλοντας να τους καθησυχάσει.

Ο σεισμός είναι καλό σημάδι για τον ιππότη μας, ο οποίος θα αντικαταστήσει επάξια τον πατέρα του, άρχοντα των Πολιτικών για πολλά χρόνια.

Έτσι ηρέμησαν όλοι και η τελετή συνεχίστηκε. Στον νεαρό ιππότη δώσανε μάλιστα ως δώρο 40000 χρυσά σολδία, γη καθώς και για γυναίκα του την κόρη ενός βαρώνου του Νεγκρεπόντε, τη Φιορέντζα, που η ομορφιά της ήταν ζηλευτή και ξακουστή σε ολόκληρο το νησί.

Μετά την τελετή ακολούθησε στον πύργο μεγάλο γλέντι. Από τον καρπερό κάμπο της γειτονικής κοιλάδας των Ψαχνών είχαν φέρει τα εκλεκτότερα εδέσματα για το τραπέζι. Ξακουστοί τροβαδούροι με τις βιόλες τους τραγουδούσαν μπαλάντες και πολεμοχαρείς στίχους όπως ταιριάζει σε ανδρείους άνδρες.

Οι καλεσμένοι γέμιζαν ευχαριστημένοι τα κύπελλα με το γλυκόπιτο ευβοϊκό κρασί, φημισμένο ως τα πέρατα της γης. Το γλέντι συνεχίστηκε αμείωτο μέχρι την πρώτη αχτίδα του ήλιου που ξεγλιστρώντας από το παράθυρο φώτισε λίγο τη σάλα. Είχε πια ξημερώσει...

ΠΗΓΕΣ

- Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας – Μνημεία
<https://www.efaeuv.gr/museums/arethusa/arethusa-gr.html>
- Κάστρα της Ελλάδας – Δύο Πύργοι Μύτικα
<https://www.kastra.eu/castlegr.php?kastro=mytikas>
- Ιστοσελίδα Δήμου Ληλαντίων
- **Κείμενα για τον Πύργο των Πολιτικών:** από τους πίνακες πληροφοριών που είναι αναρτημένοι στο μνημείο

Επιμέλεια:
Γκανή Κωνσταντίνα
Μπαρώτα Ζωή

- Η εργασία εκπονήθηκε με αφορμή το μάθημα
‘ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΟΣΜΟΥ’ (565-1815)
στα τμήματα Β4 και Β5 του 4ου Λυκείου Χαλκίδας

- Συνδέεται με δια ζώσης επίσκεψη των μαθητών και μαθητριών στα αναφερόμενα μνημεία

- Στοχεύει στη διάχυση καλών πρακτικών και στην ενίσχυση της εξωστρέφειας του σχολείου μας μέσα από την επικοινωνία με άλλα σχολεία και ευρύτερα με την κοινότητα